

УДК 614.2.007.1:002

Інформаційна складова діяльності керівників охорони здоров'я різних рівнів

Є. М. Кривенко

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», Київ

Резюме

Вступ. Для оптимізації діяльності керівників охорони здоров'я різних рівнів необхідно дослідити їх інформаційне забезпечення та інформаційні потреби.

Матеріали та методи. Для досягнення поставлених задач за спеціально розробленою анкетною (авторська розробка, захищена авторським правом) проведено опитування керівників охорони здоров'я різних рівнів. В опитуванні з вивчення структури та обсягів інформаційних потоків й інформаційних потреб на різних рівнях управління охороною здоров'я взяли участь 250 керівників органів управління охороною здоров'я України: 19 — регіонального, 161 — районного і 70 — міського рівнів управління.

Мета роботи. Дослідити канали розповсюдження інформації про діяльність галузі охорони здоров'я серед керівників охорони здоров'я різних рівнів, а також частоту, важливість та доступність отримання інформації за напрямком «організація охорони здоров'я».

Результати дослідження. Досліджено канали інформації, які керівники різних рівнів управління найчастіше використовують для розповсюдження інформації про свою діяльність та вважають найбільш перспективними: більшість респондентів найчастіше використовують особисті контакти з іншими спеціалістами та розміщують інформацію в ЗМІ (газети, радіо, телебачення). Щодо використання таких каналів інформації, як виставки, конференції, з'їзди, семінари, то найчастіше їх використовують керівники регіонального та міського рівнів управління, рідше – керівники районного рівня управління, що пов'язано з їх доступністю.

Отримано дані, що найбільш перспективними каналами розповсюдження інформації для керівників регіонального рівня управління охороною здоров'я є виставки, конференції, з'їзди, семінари та інформація в ЗМІ, а найменш перспективними виявилися наукові видання при найчастішому використанні цих джерел керівниками інших рівнів управління.

Встановлено, що на всіх рівнях управління регулярно потрібна інформація з питань організації медичної допомоги населенню, медичної статистики і забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення.

Керівники усіх рівнів управління охороною здоров'я найбільш важливими видами джерел інформації вважають журнальні статті, спеціальну літературу (державні стандарти, методичні документи) та мережу Інтернет. При цьому найбільш доступними джерелами інформації є журнальні статті, довідкова література за фахом та мережа Інтернет.

Висновки. Результати дослідження інформаційної діяльності керівників охорони здоров'я різних рівнів дозволяють ширше розкрити управлінські інформаційні потреби та визначити можливі шляхи оптимізації управлінської діяльності.

Ключові слова: інформаційне забезпечення; інформаційні потреби; управлінська діяльність, організація охорони здоров'я.

Клин. информат. и Телемед. 2015. Т.11. Вып.12. с.19–25

1. Вступ

Керівник охорони здоров'я будь-якого рівня повинен володіти певними знаннями і навичками у галузі сучасного менеджменту та бути поінформованим по закріпленим розділам діяльності, щоб своєчасно приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я населення [4].

У повсякденній роботі керівнику допомагають і сучасні методи статистичного спостереження (моніторинг) стану здоров'я населення та розвитку галузі охорони здоров'я. Але масив статистичних даних, який розраховується щорічно, не задовольняє щоденні інформаційні потреби управління, тому що ситуації, які виникають у системі медичної допомоги, переважно є непередбачуваними і потребують не одноразового, а безперервного застосування диференційованих, обґрунтованих критеріїв функціонування галузі [6].

Такий підхід до управління потребує удосконалення організаційно-правових форм діяльності функціонально-структурних компонентів системи медичної допомоги, з яких інформаційне

забезпечення є визначальним і повинно формуватися на законній, достовірній, повній та своєчасній інформації. Об'єктивна поінформованість — одна з найважливіших складових управлінської діяльності [7].

При визначенні інформаційних потреб слід враховувати, що становище керівника відрізняється від становища виконавців, передусім широтою тематичних рамок його професійних інтересів. Крім цієї кількісної характеристики інтересів керівників, існує якісна різниця функціональної структури органів управління (прогнозування та планування, впровадження нової техніки, стандартизація та уніфікація, соціальний розвиток колективів, наукова організація праці, удосконалення техніко-економічних показників діяльності колективів) [3].

Керівники мають менше часу на вивчення інформації, ніж рядові співробітники, через різницю обсягів інформаційного потоку. Це ще раз підкреслює потребу чіткого визначення конкретних інформаційних потреб керівників (їх ієрархії) та опанування методами ущільнення інформації відповідно до змісту та рівня завдань, що вирішуються конкретним керівником [1, 2].

Аналіз інформаційних потреб суб'єктів управління – основа побудови раціональної системи інформаційного обслуговування як складової функції інформаційного забезпечення [5].

Усе вищесказане зумовило актуальність теми дослідження, його мету і завдання.

Мета роботи. Дослідити канали розповсюдження інформації про діяльність галузі охорони здоров'я серед керівників охорони здоров'я різних рівнів, а також частоту, важливість та доступність отримання інформації за напрямком «організація охорони здоров'я».

2. Матеріали та методи

В опитуванні з вивчення структури та обсягів інформаційних потоків та інформаційних потреб на різних рівнях управління охороною здоров'я взяли участь 250 керівників органів управління охороною здоров'я України, з них 19 – регіонального, 161 – районного і 70 – міського рівнів управління.

Розподіл респондентів за регіонами представлений наступним чином: Волинська та Луганська області – 6%, Донецька – 10,4%, Житомирська – 10%, Закарпатська – 6,4%, Запорізька – 7,2%, Івано-Франківська – 2,8%, м. Київ – 3,2%, Кіровоградська – 8,8%, Львівська – 8,4%, Одеська – 4,4%, Полтавська – 0,8%, Рівненська – 2,8%, м. Севастополь – 0,4%, Тернопільська – 7,2%, Херсонська – 5,2%, Хмельницька – 5,6%, Черкаська – 4%, Чернігівська – 0,4%.

Розрахунки обсягів вибірки дослідження проведено з використанням загальноприйнятої у медичній статистиці формули:

$$n = \frac{Nt^2\sigma^2}{N\Delta_x^2 + t^2\sigma^2},$$

де N – чисельність генеральної сукупності;

n – чисельність вибіркової сукупності, необхідна кількість спостережень;

σ^2 – середньоквадратичне відхилення (дисперсія 0,25);

t – довірчий коефіцієнт (дорівнює 2);

Δ – гранична похибка вибірки (0,05, що забезпечує достовірність результатів в 95 випадках зі 100 із граничної похибкою $\pm 5\%$).

Чисельність генеральної сукупності для регіонального рівня становить 27 осіб, для районного – 492, міського (бралися до уваги міста обласного підпорядкування) – 168. Таким чином, обсяги вибіркової сукупності становлять 19, 161 і 70 осіб для кожного з рівнів відповідно. Отже вибірка, яка бралася до обробки, є репрезентативною.

3. Результати дослідження

3.1. Дослідження каналів інформації

Дослідження каналів інформації показало, що більшість респондентів найчастіше використовують особисті контакти з іншими спеціалістами (78,4 \pm 2,6%) та розміщують інформацію в ЗМІ (газети, радіо, телебачення) – 75,2 \pm 2,7% (табл. 1). Щодо такого каналу інформації, як виставки, конференції, з'їзди, семінари, то найчастіше його використовують керівники регіонального та міського рівня управління (68,4 \pm 10,7% та 65,7 \pm 5,7% відповідно), рідше – керівники районного рівня управління, що пов'язано з їх доступністю.

Досить часто керівники використовують такий канал розповсюдження інформації, як інформаційні листи, зокрема на регіональному рівні його використовують 63,2 \pm 11,1% керівників,

на міському – 60,0 \pm 5,9%, на районному – 57,8 \pm 3,9%. Дослідження показало, що наукові видання, як канал розповсюдження інформації, найчастіше використовують керівники регіонального рівня управління охороною здоров'я (42,1 \pm 11,3%), 34,3 \pm 5,7% керівників міського рівня управління, а найменше – керівники районного рівня (17,4 \pm 3,0%), що залежить від доступності даного джерела для цих керівників.

Щодо такого каналу інформації, як інформація на власному веб-сайті, то найчастіше (57,9 \pm 11,3%) його використовують керівники регіонального рівня управління. Опитування показало, що існує великий відрив від керівників регіонального рівня в користуванні власними веб-сайтами і керівників районного та міського рівнів управління (8,7 \pm 2,2% та 8,6 \pm 3,3% відповідно).

На думку респондентів, найбільш перспективними каналами розповсюдження інформації для керівників регіонального рівня управління охороною здоров'я є виставки, конференції, з'їзди, семінари (68,4 \pm 10,7%); інформацію в ЗМІ вважають перспективним джерелом 63,2 \pm 11,1% опитаних; найменш перспективними виявилися наукові видання (15,8 \pm 8,4%), при найчастішому використанні цих джерел серед керівників інших рівнів управління.

Найбільш перспективними каналами розповсюдження інформації для керівників районного рівня управління охороною здоров'я є інформація на власному веб-сайті (40,4 \pm 3,9%) при низькому показнику використання цього каналу в даний час; виставки, конференції, з'їзди, семінари (39,1 \pm 3,8%); особисті контакти з іншими спеціалістами (38,5 \pm 3,8%) та інформація в ЗМІ (37,3 \pm 3,8%). Найменш перспективними, як і серед керівників регіонального рівня, виявилися наукові видання (14,9 \pm 2,8%).

Найбільш перспективними каналами розповсюдження інформації для керівників міського рівня управління є виставки, конференції, з'їзди, семінари (45,7 \pm 6,0%), інформація в ЗМІ та особисті контакти з іншими спеціалістами (по 44,3 \pm 5,9%). Найменш перспективними для керівників міського рівня є інформаційні листи (14,3 \pm 4,2%).

Таким чином, керівники усіх рівнів управління вважають найбільш перспективними каналами розповсюдження інформації виставки, конференції, з'їзди, семінари (43,2 \pm 3,1%), на другому місці – інформація в ЗМІ (41,2 \pm 3,1%) та особисті контакти з іншими спеціалістами (40,0 \pm 3,1%).

Далі вивчалось питання комп'ютерного забезпечення та доступності мережі Інтернет як засобу отримання та передачі інформації. Проведене дослідження показало, що найбільш доступною мережа Інтернет є для працівників регіонального органу управління охороною здоров'я, оскільки вільний доступ до мережі є у 31,6 \pm 10,7% працівників, а обмежений – ще у 68,4 \pm 10,7%. Найменш доступним Інтернет виявився для працівників міського органу управління, зокрема відсутній доступ до мережі Інтернет у 14,3 \pm 4,2% працівників. Причому показник вільного доступу до мережі Інтернет на рівні управління в містах є найвищим – 47,1 \pm 6,0%, при 31,6 \pm 10,7% на рівні управліль областей та 46,6 \pm 3,9% – районів. Ці дані підтвердив і характер доступу керівників до мережі Інтернет, адже мають доступ до мережі Інтернет на своєму робочому місці 35,7 \pm 5,7% керівників міського рівня, 31,7 \pm 3,7% керівників районного і лише 26,3 \pm 10,1% керівників регіонального рівня.

Як показали дані опитування, забезпеченість комп'ютерною технікою на різних рівнях управління охороною здоров'я залишається незадовільною. Встановлено достовірну різницю у забезпеченості комп'ютерною технікою регіонального рівня управління, де 42,1 \pm 11,3% респондентів зазначили, що в установі достатньо комп'ютерів, більшість з яких є сучасними, і районного та міського рівнів, де такий же стан спостерігається лише у 7,5 \pm 2,1% і 10,0 \pm 3,6% випадків відповідно. 41,4 \pm 5,9% опитаних керівників міського рівня управління та 41,0 \pm 3,9%

Табл. 1. Оцінка каналів розповсюдження інформації, які найчастіше використовуються керівниками органів управління охорони здоров'я та вважаються ними найбільш перспективними, %.

Канал розповсюдження інформації	Найчастіше використовуються								Найбільш перспективні							
	Рівень управління															
	регіональний		районний		міський		усі рівні		регіональний		районний		міський		усі рівні	
	%	±m	%	±m	%	±m	%	±m	%	±m	%	±m	%	±m	%	±m
Наукові видання	42,1	11,3	17,4	3,0	34,3	5,7	24,0	2,7	15,8	8,4	14,9	2,8	21,4	4,9	16,8	2,4
Інформація в ЗМІ (газети, радіо, телебачення)	84,2	8,4	73,9	3,5	75,7	5,1	75,2	2,7	63,2	11,1	37,3	3,8	44,3	5,9	41,2	3,1
Інформація на власному веб-сайті	57,9	11,3	8,7	2,2	8,6	3,3	12,4	2,1	47,4	11,5	40,4	3,9	28,6	5,4	37,6	3,1
Виставки, конференції, з'їзди, семінари	68,4	10,7	37,9	3,8	65,7	5,7	48,0	3,2	68,4	10,7	39,1	3,8	45,7	6,0	43,2	3,1
Особисті контакти з іншими спеціалістами	78,9	9,4	77,0	3,3	81,4	4,6	78,4	2,6	36,8	11,1	38,5	3,8	44,3	5,9	40,0	3,1
Інформаційні листи	63,2	11,1	57,8	3,9	60,0	5,9	58,8	3,1	26,3	10,1	20,5	3,2	14,3	4,2	19,2	2,5

районного вважають, що кількість комп'ютерів є недостатньою для роботи та більшість з них застаріли.

Щодо доступності керівників усіх рівнів управління охороною здоров'я роботи на комп'ютері, то вона є вищою, ніж доступність до мережі Інтернет. Майже 80,0% керівників регіонального рівня управління мають комп'ютер на своєму робочому місці, 58,6 ± 5,9% керівників міського рівня та половина керівників районного рівня. В іншому місці мають доступ до комп'ютера ще 30,0 ± 5,5% керівників міського рівня управління, 28,0 ± 3,5% – районного та 10,5 ± 7,0% – регіонального рівня управління. Повністю відсутній доступ до комп'ютера у 11,2 ± 2,5% керівників охорони здоров'я районного рівня.

Щодо ступеня володіння комп'ютером, то практично усі керівники, незалежно від рівня управління, володіють навичками роботи на комп'ютері від часткового до фахового рівня. Найбільше керівників (9,3 ± 2,3%), що не володіють комп'ютером, виявлено на районному рівні управління. Це вказує на необхідність проведення спеціальних курсів користувачів ПК для керівників охорони здоров'я районного рівня управління. Вважають себе фахівцями у володінні комп'ютером найбільше керівників регіонального рівня (15,8 ± 8,4%). Постійними користувачами виявилися 52,6 ± 11,5% респондентів на регіональному, 30,4 ± 3,6% на районному та 40,0 ± 5,9% на міському рівнях.

Проведене дослідження показало, що локальні комп'ютерні мережі існують у 57,9 ± 11,3% органів управління регіонального, 42,9 ± 5,9% міського та 31,7 ± 3,7% районного рівня.

3.2. Частота, важливість та доступність отримання інформації за напрямком «організація охорони здоров'я»

Наступним кроком стало вивчення рівня необхідної частоти отримання керівниками різного рівня управління охорони здоров'я інформації та її структура.

Під час дослідження встановлено, що на всіх рівнях управління регулярно потрібна інформація з питань організації медичної допомоги населенню (85,6 ± 2,2%). На другій позиції знаходиться питання медичної статистики (83,2 ± 2,4%), на третій – забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення (78,4 ± 2,6%).

Регулярно потрібна інформація з фінансово-економічної діяльності для 77,2 ± 2,7% респондентів, матеріально-технічного забезпечення – 71,2 ± 2,9%, нормативно-правового забезпечення – 67,6 ± 3,0%, кадрового забезпечення – 66,0 ± 3,0%.

З'ясувалося, що найбільша потреба в регулярній інформації щодо санітарно-епідеміологічного забезпечення є у керівників міського рівня управління (58,6 ± 5,9%), менша – у керівників районного рівня (50,9 ± 3,9%) і найменша – у керівників регіонального рівня (26,3 ± 10,1%).

Результати дослідження показали, що чим вищий рівень управління, тим важливішим є регулярне отримання інформації за напрямками «профілактика та лікування соціально небезпечних хвороб», «формування здорового способу життя».

Так, на регіональному рівні цей показник сягнув $73,7 \pm 10,1\%$, на районному — $61,5 \pm 3,8\%$, на міському — $68,6 \pm 5,5\%$.

Щодо медико-соціальної експертизи, то найвища потреба в отриманні регулярної інформації за цим напрямом є у керівників охорони здоров'я районного та міського рівнів ($42,2 \pm 3,9\%$ і $42,9 \pm 5,9\%$ відповідно), ніж у керівників регіонального рівня ($21,1 \pm 9,4\%$). Інформацію про наукову діяльність, інформаційні технології, медичне страхування, акредитацію та ліцензування більшість керівників бажають отримувати за необхідності.

Дослідження важливості отримання інформації показало, що практично усі напрями охорони здоров'я є досить важливими для управління на різних рівнях. На це вказали понад 70% респондентів. Водночас інформацію з питань наукової діяльності вважають важливою $68,4 \pm 10,7\%$ керівників регіонального рівня і лише $34,2 \pm 3,7\%$ районного та $48,6 \pm 6,0\%$ міського.

Таким чином, на першій позиції щодо важливості для керівників усіх рівнів управління знаходяться питання організації медичної допомоги населенню і медичної статистики ($92,8 \pm 1,6\%$), що корелює з бажанням регулярно отримувати таку інформацію. На другій позиції — фінансово-економічна діяльність ($90,8 \pm 1,8\%$), на третій — матеріально-технічне забезпечення ($89,2 \pm 2,0\%$).

Санітарно-епідеміологічне забезпечення найбільш важливе для керівників міського рівня управління ($91,4 \pm 3,3\%$), далі — для керівників районного ($82,6 \pm 3,0\%$) і регіонального ($63,2 \pm 11,1\%$) рівня. Для керівників усіх рівнів управління охороною здоров'я високий рівень важливості має інформація щодо профілактики та лікування соціально небезпечних хвороб, формування здорового способу життя — $87,2 \pm 2,1\%$.

Щодо медико-соціальної експертизи, то рівень її важливості для керівників є високим ($75,2 \pm 2,7\%$) при бажанні отримувати цю інформацію регулярно лише у половини керівників. Також високою є важливість отримання інформації щодо кадрового забезпечення — $87,6 \pm 2,1\%$.

Респонденти вище оцінили важливість отримання інформації про наукову діяльність ($40,8 \pm 3,1\%$), ніж необхідність її регулярного отримання ($16,8 \pm 2,4\%$). Для керівників усіх рівнів управління охороною здоров'я практично збіглися показники важливості такої інформації, як експлуатація медичних закладів та охорона праці ($76,0 \pm 2,7\%$).

Такий напрям інформації, як забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення, знаходиться на третій позиції щодо бажання регулярно отримувати таку інформацію, що також корелює з її важливістю для опитаних ($87,2 \pm 2,1\%$).

Такі напрями інформації, як нормативно-правове забезпечення, інформаційні технології, медичне страхування, акредитація та ліцензування, мають високі позиції щодо важливості, але майже удвічі нижчі за оцінки щодо бажання отримувати таку інформацію регулярно.

Опитування показало, що найбільш доступною для отримання керівниками усіх рівнів управління є інформація з таких напрямів: медична статистика ($87,2 \pm 2,1\%$), організація медичної допомоги населенню ($79,2 \pm 2,6\%$), профілактика та лікування соціально небезпечних хвороб, формування здорового способу життя і фінансово-економічна діяльність ($78,4 \pm 2,6\%$).

Слід зазначити, що найбільш доступні для експертів напрями інформації збігаються з найбільш важливими і такими, які потрібно отримувати регулярно. Це показує, що необхідна і важлива для управлінської діяльності керівників усіх рівнів управління інформація є доступною. До недоступної інформації респонденти віднесли інформаційні технології ($10,4 \pm 1,9\%$) та результати наукових досліджень ($8,0 \pm 1,7\%$).

Далі вивчалось питання використання інформаційних джерел для прийняття управлінських рішень.

За даними опитування, найчастіше керівники усіх рівнів управління охороною здоров'я використовують такі джерела

інформації, як журнальні статті ($80,0 \pm 2,5\%$), спеціальну літературу (державні стандарти, методичні документи) ($70,0 \pm 2,9\%$) та довідкову літературу ($67,2 \pm 3,0\%$). Оскільки для ефективної роботи необхідно отримувати своєчасну інформацію, мережу Інтернет використовують постійно $89,5 \pm 7,0\%$ керівників регіонального рівня, $59,0 \pm 3,9\%$ керівників районного та $64,3 \pm 5,7\%$ міського рівня, а $5,6 \pm 1,5\%$ керівників усіх рівнів ніколи не використовують мережу Інтернет для отримання необхідної інформації.

Керівники охорони здоров'я регіонального рівня часто отримують нову інформацію на конференціях чи семінарах ($84,2 \pm 8,4\%$), а керівники районного і міського рівня — $49,7 \pm 3,9\%$ і $54,3 \pm 6,0\%$ відповідно, що у 1,5 разу менше. $38,8 \pm 3,1\%$ респондентів ніколи не використовують документи, які не публікуються (звіти про НДР, дисертації). З реферативних журналів та збірників найчастіше використовують інформацію керівники міського рівня — $44,3 \pm 5,9\%$. Щодо матеріалів конференцій, з'їздів, семінарів, то їх найчастіше використовують $68,4 \pm 10,7\%$ керівників регіонального рівня, $36,6 \pm 3,8\%$ керівників районного і $50,0 \pm 6,0\%$ міського рівня, що корелює з їх доступністю.

Наступним інформаційним джерелом, що найрідше використовується керівниками охорони здоров'я після документів, які не публікуються, є описи винаходів, патенти, ліцензії ($33,6 \pm 3,0\%$). Автоматизовані бази даних часто використовують керівники регіонального рівня — $63,2 \pm 11,1\%$, $27,3 \pm 3,5\%$ керівників районного та $31,4 \pm 5,5\%$ міського рівня.

Проведене дослідження показало, що найважливішими джерелами інформації для керівників усіх рівнів управління охороною здоров'я є журнальні статті ($78,8 \pm 2,6\%$), спеціальна література — державні стандарти, методичні документи ($78,4 \pm 2,6\%$) та мережа Інтернет ($77,2 \pm 2,7\%$). Найменш важливими для респондентів виявилися документи, які не публікуються (звіти про НДР, дисертації).

Монографії, підручники є важливим джерелом інформації для $68,4 \pm 10,7\%$ керівників регіонального рівня управління, $65,2 \pm 3,8\%$ районного рівня та $68,6 \pm 5,5\%$ міського. Ще важливішою для керівників усіх рівнів управління є довідкова література ($76,8 \pm 2,7\%$).

Крім того, опитування підтвердило важливість для керівників таких джерел інформації, як матеріали конференцій, з'їздів, семінарів. Для регіонального рівня управління показник важливості досяг $89,5 \pm 7,0\%$, для районного — $50,9 \pm 3,9\%$, для міського — $57,1 \pm 5,9\%$. Щодо реферативних журналів та збірників, то найбільш важливими вони є для керівників міського рівня управління ($48,6 \pm 6,0\%$), дещо менше — для регіонального ($42,1 \pm 11,3\%$) та районного ($36,6 \pm 3,8\%$) рівня. Водночас $40,0 \pm 3,1\%$ респондентів було важко відповісти на питання про важливість такого джерела інформації, як описи винаходів, патенти, ліцензії, що свідчить про невикористання їх у роботі.

Автоматизовані бази даних є важливим джерелом інформації для $89,5 \pm 7,0\%$ керівників регіонального, для $45,3 \pm 3,9\%$ районного і $45,7 \pm 6,0\%$ міського рівня.

Як показало опитування, для керівників усіх рівнів управління охороною здоров'я найбільш доступними джерелами інформації є журнальні статті ($78,0 \pm 2,6\%$), довідкова література ($70,0 \pm 2,9\%$) та мережа Інтернет ($69,6 \pm 2,9\%$), а найменш доступним є документи, які не публікуються (звіти про НДР, дисертації), оскільки недоступними їх визнали $27,6 \pm 2,8\%$ респондентів (табл. 2). Щодо вищезазначених найбільш доступних інформаційних джерел прослідковується наступна закономірність: вони більш доступні для керівників вищого рівня. Монографії, підручники, як джерело інформації, також є більш доступними для керівників регіонального рівня ($78,9 \pm 9,4\%$), для районного — $56,5 \pm 3,9\%$ та міського — $72,9 \pm 5,3\%$.

Щодо матеріалів конференцій, з'їздів, семінарів, то вони є найбільш доступними для керівників регіонального рівня

Табл. 2. Доступність для керівників охорони здоров'я інформаційних джерел, %.

Інформаційне джерело	Доступне		Недоступне		Важко відповісти	
	%	± m	%	± m	%	± m
Монографії, підручники	62,8	3,1	7,2	1,6	16,8	2,4
Довідкова література	70,0	2,9	5,2	1,4	13,6	2,2
Журнальні статті	78,0	2,6	2,0	0,9	9,2	1,8
Документи, які не публікуються	6,0	1,5	27,6	2,8	36,4	3,0
Реферативні журнали та збірники	36,0	3,0	14,8	2,2	27,6	2,8
Матеріали конференцій, з'їздів, семінарів	44,4	3,1	14,8	2,2	22,0	2,6
Описи винаходів, патенти, ліцензії	13,2	2,1	19,2	2,5	39,6	3,1
Спеціальна література	65,6	3,0	6,4	1,5	16,8	2,4
Автоматизовані бази даних	32,0	3,0	16,0	2,3	26,0	2,8
Мережа Інтернет	69,6	2,9	7,6	1,7	8,8	1,8

(68,4 ± 10,7%), для районного – 40,4 ± 3,9% та міського – 47,1 ± 6,0%.

Автоматизовані бази даних найбільш доступні для працівників регіонального рівня управління охороною здоров'я.

4. Висновки

Досліджено канали розповсюдження інформації про діяльність галузі охорони здоров'я серед керівників охорони здоров'я різних рівнів. Визначено бажану частоту отримання інформації за різними напрямками охорони здоров'я, оцінено її важливість та доступність, а також види інформаційних джерел та канали отримання інформації, які найчастіше використовуються, їх важливість та доступність. Результати дослідження інформаційної діяльності керівників охорони здоров'я різних рівнів дозволяють ширше розкрити управлінські інформаційні потреби і визначити можливі шляхи оптимізації управлінської діяльності.

Дослідження проводилися з дотриманням національних норм біоетики та положень Гельсінської декларації (у редакції 2013 р.). Автор статті Є. М. Кривенко підтверджує, що у нього відсутній конфлікт інтересів.

Література

1. Enabling Medication Management through Health Information Technology: Evidence Report. *McMaster Evidence-based Practice Center*, Hamilton, 2011, 951 p.
2. Schwarze J. Organizational aspects of information management. *In Proc. of Intern. Sem. «Information Management in Practice and Education»*. Budapest, 2010, vol. 2, pp. 402–409.
3. Бакуменко В. Д. Методологічна база державно-управлінських рішень. *Вісн. НАДУ*, 2002, № 1, сс. 5–19.
4. Калюжний Р. А., Швець М. Я., Цимбалюк В. С., Гавловський В. Д. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики. К., *КВІЦ*, 2002, 296 с.
5. Кулицький С. П. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління. Навч. посібник. К., *МАУП*, 2002, 224 с.
6. Лехан В. М., Слабкий Г. О., Шевченко М. В., Крячкова Л. В., Гінзбург В. Г. Охорона здоров'я України: проблеми та напрямки розвитку. *Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України*, 2011, № 4, сс. 5–18.
7. Мінцер О. П., Бабінцева Л. Ю., Банчук М. В. Засади створення єдиної державної системи інформаційного забезпечення закладів охорони здоров'я. *Мед. інформатика та інженерія*, 2012, № 3, сс. 5–12.

Информационная составляющая деятельности руководителей здравоохранения разных уровней

Е. Н. Кривенко

ГУ «Украинский институт стратегических исследований МЗ Украины», Киев

Резюме

Введение. Для оптимизации деятельности руководителей здравоохранения разных уровней необходимо исследовать их информационное обеспечение и информационные потребности.

Материалы и методы. Для достижения поставленных задач по специально разработанной анкете (авторская разработка, защищенная авторским правом) проведен опрос руководителей здравоохранения разных уровней. В опросе по изучению структуры и объемов информационных потоков и информационных потребностей на разных уровнях управления здравоохранением приняли участие 250 руководителей органов управлений здравоохранения Украины: 19 — регионального, 161 — районного и 70 — городского уровней управления.

Цель работы. Исследовать каналы распространения информации о деятельности отрасли здравоохранения среди руководителей здравоохранения разных уровней, а также частоту, важность и доступность получения информации по направлению организация здравоохранения.

Результаты исследования. Исследованы каналы информации, которые руководители разных уровней управления зачастую используют для распространения информации о своей деятельности и считают наиболее перспективными: большинство респондентов чаще всего используют личные контакты с другими специалистами и размещают информации в СМИ (газеты, радио, телевидение). Об использовании такого канала информации как выставки, конференции, съезды, семинары, то чаще всего его используют руководители регионального и городского уровня управления, реже руководители районного уровня управления, что связано с их доступностью.

Получены данные о том, что наиболее перспективными каналами распространения информации для руководителей регионального уровня управления здравоохранения являются выставки, конференции, съезды, семинары и информация в СМИ, а наименее перспективными оказались научные издания при более частом использовании этих источников руководителями других уровней управления.

Установлено, что на всех уровнях управления регулярно требуется информация по вопросам организации медицинской помощи населению, медицинской статистики и обеспечение лекарственными средствами и изделиями медицинского назначения.

Руководители всех уровней управления здравоохранением наиболее важными видами источников информации отметили журнальные статьи, специальную литературу (государственные стандарты, методические документы) и сеть Интернет. При этом наиболее доступными источниками информации являются журнальные статьи, справочная литература по специальности и сеть Интернет.

Выводы. Результаты исследования информационной деятельности руководителей здравоохранения разных уровней позволяют шире раскрыть управленческие информационные потребности и определить возможные пути оптимизации управленческой деятельности.

Ключевые слова: информационное обеспечение; информационные потребности; управленческая деятельность, организация здравоохранения.

Information component of health care leaders activity at different levels

E. M. Kryvenko

SI «Ukrainian Institute of Strategic Researches Ministry of Health of Ukraine», Kyiv

e-mail: taragorm@ukr.net

Abstract

Introduction. For optimization of health care heads activity of different levels it is necessary to examine their information supply and information needs.

Materials and methods. For achievement of tasks under specially developed questionnaire (authoring protected by the copyright) survey of health care heads of different levels has been carried out. In survey on studying structure and volumes of information flows and information needs at different levels of management of health care have taken part 250 heads of bodies of health care of Ukraine: 19 — regional, 161 — district and 70 — city management levels.

The object of the study is to investigate the distribution channels of information on activity of branch of health care among health care heads of different levels, as well as frequency, importance and availability of obtaining information in the direction of health care organization.

Study results. Have been studied channels of information, which heads of different levels of management frequently use for distribute information on their activities and consider the most perspective: the majority of respondents is use more often personal contacts with other experts and place information in the mass-media (newspapers, radio, television). About use of such information channel as exhibitions, conferences, congresses, seminars more often it is used by heads of regional and city level of management, less often heads of district level of management, due to their availability.

The received data have been shown that the most perspective channels of information distribution for heads of regional level of health care management are exhibition, conferences, congresses, seminars and information in mass-media, and the least perspective appeared scientific publications at more often use of these sources by heads of other levels of management.

It is established that at all levels of management information on questions of the organization of medical aid on a regular basis is required, medical statistics and provide medical products and products of medical purpose.

Heads of all levels of health care management most important types of information sources have indicated Journal articles, special literature (state standards, methodological documents) and the Internet. Thus the most accessible sources of information are Journal articles, reference books on specialities and the Internet.

Conclusion. Results of research of an information work of health care heads of different levels allow open more widely administrative information needs and to define possible ways of management activity optimization.

Key words: Information supply; Information needs; Management activity; Organization of health care.

©2015 Institute Medical Informatics and Telemedicine Ltd, ©2015 Ukrainian Association of Computer Medicine. Published by Institute of Medical Informatics and Telemedicine Ltd. All rights reserved.

ISSN 1812-7231 *Klin.inform.telemed.* Volume 11, Issue 12, 2015, Pages 19–25

<http://uacm.kharkov.ua/eng/index.shtml?e-klininfo-ujournal.htm>

References (7)

References

1. Enabling Medication Management through Health Information Technology: Evidence Report. *McMaster Evidence-based Practice Center*, Hamilton, 2011, 951 p.
2. Schwarze J. Organizational aspects of information management. *In Proc. of Intern. Sem. «Information Management in Practice and Education»*, Budapest, 2010, vol. 2, pp. 402–409.
3. Bakumenko V. D. *Metodolohichna baza derzhavno-upravlin-skyh rishen* [Methodological basis of state-management decisions]. *Visnyk NADU* [Proceedings of the NAPA], 2002, no. 1, pp. 5–19. (In Ukr.).
4. Kalyuzhny R. A., Shvets M. Ya., Tsymbaliuk V. S., Havlovsky V. D. *Informatsiynne zabezpechennya upravlinskoyi diyalnosti v umovah informatyzatsiyi: orhanizatsiyno-pravovi pytannya teorii i praktyky* [Informational provision of administrative activity in conditions of informatization: Organizational and legal issues of theory and practice]. Kyiv, KVIC Publ., 2002, 296 p. (In Ukr.).
5. Kulitsky S. P. *Osnovi organizatsii informatsiynoi diyalnosti u sferi upravlinnya* [Fundamentals of organization of information activities in the management]. Kyiv, MAUP Publ., 2002, 224 p. (In Ukr.).
6. Lehan V. M., Slabkiy G. O., Shevchenko M. V., Kryachkova L. V., Ginzburg V. G. *Ohorona zdorov'ya Ukraini: problemi ta napryamki rozvitku* [Health care of Ukraine: problems and areas of development]. *Visnyk sotsialnoi gigiyeni ta organizatsii ohoroni zdorovya Ukraini* [Bulletin of Social Hygiene and Health Protection Organization of Ukraine], 2011, no. 4, pp. 5–18. (In Ukr.).
7. Mintser O. P., Babintseva L. Yu., Banchuk M. V. *Zasadi stvorennya edinoi derzhavnoi sistemi informatsiynogo zabezpechennya zakladiv ohoroni zdorov'ya* [The principles of creating a single state information system of health care institutions]. *Medichna informatika ta inzheneriya* [Medical Informatics and Engineering], 2012, no. 3, pp. 5–12. (In Ukr.).

Листування

Є. М. Кривенко

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень
МОЗ України»

пров. Волго-Донський, 3, Київ, 02099, Україна

тел.: +380 (44) 576 41 16

ел. пошта: taragorm@ukr.net